

Wielkiego

Xięstwa

P O Z N A Ń S K I E G O.

Nakładem Drukarni Nadwornej *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

N° 143. — W Piątek dnia 22. Czerwca 1838.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 17. Czerwca.
N. Pan wyjechał dzisiaj do Szląska.

JO. Xiężna Lignicka wyjechała dzisiaj do Szląska.

~~~~~

Wiadomości zagraniczne.

P o l s k a.

Z Warszawy, dnia 16. Czerwca.
Wypis z Protokołu Stanu Królestwa Polskiego.

Z Bożej łaski *My Mikołaj I., Cesarz Wszech Rossyj, Król Polski etc. etc. etc.*

Doświadczenie okazało, że pobieranie myta drogowego w Królestwie Polskiem według dotychczasowych urzędzeń połączone jest z rozmaitemi niedogodnościami, i że dochód z tego źródła nie wystarcza bynajmniej na pokrycie wydatków, jakie pociąga za sobą utrzymanie dróg bitych już ukończonych. Celem zapobieżenia tym niedogodnościom, szczególniej dotyczącym najmniej zamożną klasę poddanych Naszych Królestwa, i obmyślenia potrzebnych funduszów nie tylko na utrzymanie już ukończonych dróg, ale także na doprowadzenie do skutku ogólnego planu komunikacyi lądowych i wodnych, przez wyrobienie

niezbędnych jeszcze dróg i przez oczyszczenie rzek dla spławu towarów i płodów krajowych: w skutek przedstawienia Naszego Namiestnika i po roztrząśnieniu takowego przedstawienia w Radzie Państwa, Departamencie Spraw Królestwa Polskiego, Rozkazujemy: 1) Zaprowadzoną postanowieniem Rady Administracyjnej Królestwa, z dnia 4. (16.) Czerwca 1835 roku, opłatę myta drogowego w Królestwie uchylić, pozostawiając téż Radzie oznaczenie czasu, w którym takowe uchylenie ma nastąpić. 2) W miejsce powyższej opłaty, i prócz funduszów na służbę inżynierską i na oczyszczenie rzek w budżecie Skarbowym corocznie zamieszczanych; nadto, oprócz dotąd istniejących i nadal zachowujących się dochodów szarwarkowego i mostowego, ustanowić na urządzenie dróg i spławów osobny pobór, według zasad w następujących artykułach bliżej określonych. 3) Na granicach Królestwa przy wchodzie i wychodzie, od koni, bydła i wszelkich ciężarów lądem i wodą prowadzonych, oraz od powozów, pobierać opłaty według taryfły, do niniejszego Postanowienia dołączonej. 4) Prócz tego poboru zaprowadzić nadto dodatkowe opłaty z przedmiotów następujących: a) po groszy piętnaście od każdego złotego, wpływającego do kass pocztowych od furmanów za ceduły; b) po groszy trzy od każdego złotego

brutto z wszelkich innych w kassach pocztowych pobieranych opłat; c) po groszy trzy od każdego złotego opłaty stempłowej; d) oprócz opłacanego dotąd podatku szarwarkowego, po dwadzieścia cztery złotych rocznie od każdego dymu dworskiego ciągłego i pieszego, w posiadłościach położonych na traktach bitych, we wszelkich zaś innych po dwa naście złotych. 5) Opłaty oznaczone taryfą (art. 3) pobierane być mają zarówno od wszelkich transportów, tak rządowych jako i prywatnych. W kontraktach przeto zawieranych przez władze Rządowe z prywatnymi przedsiębiorcami, na przyszłość ma być wyraźnie zastrzeżeniem, że pobór na urządzenie dróg i spławów przedsiębiorcy opłaca. 6) Ustanowione art. 4 dodatkowe opłaty ściągane będą, dopóki nie uzupełni się fundusz potrzebny na ostateczne zaprowadzenie dróg bitych i na uczynienie spławami głównych rzek, mianowicie zaś Wisły. Poczem zmniejszone i zastosowane będą do istotnych potrzeb samego utrzymania dróg i spławów. 7) Rada Administracyjna Królestwa, po upływie roku od wprowadzenia w wykonanie obecnie ustawiającego się porządku rzeczy, donieść Nam nie omisszka tak o postępie całego dzieła, jako też o ilości ściągniętego poboru i wpłynionych dodatkowych opłat. 8) Wykonanie niniejszego postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczonem być ma, Radzie Administracyjnej Naszego Królestwa Polskiego polecamy. — Dan w Petersburgu, dnia 9. (21.) Maja 1838.

(Tu podp.)

F r a n c y a.

Z Paryża, dnia 11. Czerwca.

Przegląd gwardyi narodowej ciągle zajęciem gazet tutejszych. Narzekania na poczynione przez policją środki ostrożności prawie powszechne i wszędzie twierdzą, że jeżeli urządzenia taką obawę wzniecające istotnie potrzebne były, lepiejby było całej tej uroczystości wojskowej zupełnie zaniechać. Gazety nadają tej rewii przydomek *Revue à huis clos* (rewia przy zamkniętych drzwiach.)

Temps pod napisem: „Interes dynastyczny“ następujący zawiera artykuł: „Zdaje się, że Ministeryum z dn. 15. Kwietnia lepiej aniżeli obecny gabinet prawdziwą korzyść dynastyi ocenić umiało. Przekonało się, że rzeczywisty albo pozorny wpływ królestwa na codzienne zatrudnienia godności i stałości tronu tylko uszczerbek przynosi; przekonało się, że najlepszym środkiem aby dynastye na zawsze wynieść nad wszelkie gadaniny, jest ten, iż ją oddalają od sprzeczności i błędów, których się rządzący z powodu politycznych

pobudek dopuszczają. Ministeryum z dn. 15. Kwietnia ile możności popularność królestwa lipcowego utwierdzić się starało i użyło do osiągnięcia tego zamiaru najmędrszych środków. Ale obecny gabinet nie dowodzi w tym względzie wielkiej zręczności. Dwa wypadki tygodnia zeszłego z dawniejszemi w tej mierze zamiarami bynajmniej się nie zgadzają. Zdanie nasze o ostatniej rewii już wyrzekliśmy. Na co to dzień 10. Czerwca zamiast 28. Lipca? Dla czego miejsce przeglądu aż do ostatniej chwili tajemnicą? Dla czego gwardyę narodową przez wojsko liniowe niejako opasano? Wszystko co tylko o Ministeryach prawiono, że przez system trwogi barierę między Królem a ludem wznoszą, dzisiaj słusznie powtórzyćby można. Ministeryum bardzieby pomne być powinno na amnestyi, której dzięki Bogu! naród jeszcze nie zapomniał. Życzyćby oraz wypadało, żeby wspomnienia niekiedy popularnych okoliczności, które uroczystościom ślubnym Xięcia Orleańskiego towarzyszyły, nie poszły w zapomnienie. Słychać, że w dniu dorocznym wesela tego festyn dano, na którym adjutanci królewscy te pozajmowali miejsca, które przy podobnych okolicznościach Prezesom Izby i Deputowanym się należą. Interes dynastyczny obecnie na ważniejszą dla nas sprawą. Jest on kamieniem węgielnym instytucyi naszych; rękojmnią porządku i spokojności, zadatkem, który obecność przekazuje przyszłości. Strzeżenie więc onego powinno być głównem dla gabinetu zadaniem.“

Z dnia 13. Czerwca.

Rząd ogłasza następującą telegraficzną depeszę z Narbonne z dn. 12. m. b.: „Donoszą z Walencyi z d. 2., że Oraa obecnie na czele 20,000 wojska stoi, między tém ma być 1500 jazdy; zajęty teraz zgromadzeniem żywności w Alcanizie i Terruelu. To samo robi Cabrera w Morelli; korpus tego liczy 15,000 ludzi. Baron Meer dn. 7. m. b. w Tarragonie wiele osób aresztować a gwardyę narodową rozbroić kazal.“

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 12 Czerwca.

Sir Stratford Canning wniosek swój dotyczący się zabrania Vixenu cofnął a tak obrady parlamentowe jutrzejsze wielkiej nie wzbudzają ciekawości.

Przez Nowy York odebraliśmy wiadomości z Kanady z dnia 12. Maja. Okręt liniowy „Edinburgh“ o 74ch działach, fregaty „Inconstant“ i „Apollo“ a sloop wojenny „Athol“ z Sir James Macdonaldem i brygadą gwardyi do Quebecu przybyły. W Wyższej Kanadzie Sąd przysięgłych jednego z więźniów, Dr.

Morrisona z Toronto, byłego członka zgromadzenia prawodawczego, na którym Hrabstwo York zastępował, za niewinnego uznał. Oskarżono go, że znał zamiary buntowników a jednak rządowi nic o tém nie doniósł. Ale obrońca jego do tego się odwoływał, że nawet sam był Gubernator Wyższej Kanady, Sir Francis Head, w urzędowym sprawozdaniu tém się chełpił, iż wiadomo mu było, że powstanie wybuchnie, ale jednak umyślnie udawał, jakoby nic o tém nie wiedział, chcąc takim sposobem powstańców uczynić bezpiecznemi a przy wybuchu rewolucyi cały watek tój zbrodniczej tkaniny mieć w rękę swoim. Jeżeli więc, powiadał adwokat, klient jego winny, to też sam Gubernator zbrodniarzem. Generalny Prokurator oświadczył wprawdzie, iż owo oświadczenie Sir F. Heada było małą rodomontadą; wszakże Sąd przysięgłych inaczej rzecz uważając obżalowanego uwolnił. — Zresztą panowała w Kanadzie zupełna spokojność; nikogo więcej śmiercią nie ukarano, lecz przeciwnie wszystkim skazanym aż do przybycia Lorda Durhama dano czas do podawania petycyi o ulaskawienie.

A u s t r y a.

Z Wiednia, d. 11 Czerwca.

Podobnie jak przeszłego lata Cesarzowa w Ischl, tak też obecnie najukochańszy nasz Monarcha żarnic dostał i obłożnie chory. Na chorobę tę zapadła też Cesarzowa Marya Teresia w podeszłym wieku. Cesarz o ile to stan choroby pozwala, ma się dość dobrze; słabość dotychczas żadnej nie wzbudza obawy i sądzą, że tak prędko przeminie, iż wyznaczonemu na d. 7. Sierpnia wyjazdowi Cesarstwa na koronacyą tyrolską i medyolańską przeszkody stawiać nie będą.

Rozmaite wiadomości.

O miastach w Słowiańszczyźnie.
(Dalszy ciąg.) — Na czele rządu miejskiego stało duchowieństwo i władza świecka, to jest Władyka i dwaj urzędnicy Posadnik i Tysiącnik. Mieszczanie dzielili się, podobnie jak i w Serbii, na starszych i młodszych (starsi, młodszy): a między tymi pierwsze trzymali miejsce Bojarowie, wojownicy i kupcy. Samo zaś miasto we względzie administracyjnym i sądowym dzieliło się na pięć piątyn czyli końców. Nie wiem, czy z końcami temi zostają w jakimś związku gontyny czyli kony, to jest gmachy obrzędowi religijnym i obradom publicznym poświęcone. Czytamy w prawdzie w życiu Ottona s. wy-

raz *continae* (34), lecz żaden inny pomnik prawodawstwa słowiańskiego, któryby do głównych lub podrzędnych źródeł policzyć można, wyrazu tego nie powtórzył: A tak upada wniosek o konach, który zrobili PP. Rakowiecki (35) i Joach. Lelewel (36). Od miasta nic się nie należało Xięciu opiekunowi nad to, co umową objętem było; zgola, każdy krok jego i jego urzędników na ziemi Nowogrodzkiej stawiony, każda czynność przedsięwzięta, traktatem obwarowaną była; i nie dozwolono mu w terytoryum miejskiem zakładać wsi i osobne nadawać im prawa. Xiąże był także gwarantem umów, jakie Nowogrodzanie z obcemi narodami, a mianowicie z Niemcami zawierali. — Nie tak było u Słowian obrządku łacińskiego, których miasta wyliczę teraz i opiszę. Ponieważ zaś w tój mierze obszernie się rozwieść zakres pisma tego nie dozwala, ograniczę się na Polsce i we związku z nią będących krajach. Ze stanu miast polskich powziąć może czytelnik wyobrażenie o losie innych słowiańskich krajów, czeskich mianowicie i węgierskich. W czasach przedchrześcijańskich istnieć już miały miasta Kalisz i Wiślica (37). Za czasów chrześcijańskich, a mianowicie też za Bolesława Chrobrego, słynny miasta: Poznań, Gniezno, Kruszwica, Kraków, Płock, Wrocław, Gdańsk (38). — W XII. wieku kwitnął Lublin, a na początku XIII. wieku pierwszą zrobiono wzmiankę o Warszawie (39). Na pomorzu już za pogańskich czasów były znakomite miasta: Jolin inaczej Wolinem i Winęta zwany, tudzież Szczeciny (40). Miasta te własną starszyzną miały, były bardzo zamożne, kiedy się do nich głównie udawali Xiążęta o pomoc w nagłej potrzebie i kiedy liczne wystawiały poczty wojska, tychże samych co i ziemie używały praw, które następnie zamieniały na niemieckie prawa, gdy je krajowe uciskały. Powody tego przytoczyliśmy wyżej.

(Dokończenie nastąpi.)

(34) J. S. Bantkie, dz. I. p. 103 mówi, że inni czytają *continace*, *concive*. W źródle tego nie znalazłem. I owszem tłumacz dawny życia s. Ottona wyraz *continae* porównywa z łacińskim *continuae*, ale nie wzięć.

(35) W objaśnieniach do Prawdy Ruskiej I. p. 112 sq.

(36) W początk. prawd. polsk. p. 27.

(37) Szaffarzyka słowianske starozitn. I. Boguchwała u Sommersb. II.

(38) Szaffarzyka starozitn. I. str. 742.

(39) Z rejestra do Ditmara i Galla, Kadłubek I. str. 54. Narusz. VI. str. 40.

(40) Vita s. Otton. V. II. 7. Szaffarzyk, starozitn. I. str. 893.

OBWIESZCZENIE.

Folwark królewski Prusinowo, w powiecie Pleszewskim położony, zupełnie odseperowany, i

56 morg.	149	□ pr.	ogrodu,
385	108	„	roli,
45	78	„	łąk,
28	163	„	pastwisk,
46	60	„	gruntu nieużytkowego,

ogółem 563 morg. 18 □ pr. obejmujący, jednakże z wyłączeniem czynszów włościańskich, lecz z budynkami, ogrodzeniami i innymi obiektami budowlowemi wraz z inwentarzem królewskim co do siewów i uprawy roli, także z propinacją i polowaniem, od dnia Św. Jana r. bież. wystawiony będzie na licytacją, albo na sprzedaż, z zastrzeżeniem czynszu, lub bez czynszu, albo na jednoroczną dzierżawę.

Termin licytacyjny wyznaczony został na dzień 25. m. b. po południu o godzinie 4tej, w naszej Izbie wydziałowej sesyjonalnej, przed Wnym Bitter Radzcą Regencyi, i wzywamy ochotników licytacji, aby na takową przybyli.

Kaucya, jaką mieć z sobą powinni, wynosi na przypadek sprzedaży 500 tal., a na dzierżawę 200 tal. i złożona być musi gotówką, lub w obligacjach rządowych, lub w krajowych listach zastawnych, zupełny kurs mających.

Inne warunki, oraz regestr przymiarowy i mapę, można przejrzeć codziennie w naszej Registraturze dóbr królewskich.

Poznań, dnia 10. Czerwca 1838.

Król. Pruska Regencya.

Wydział dóbr i lasów królewskich.

OBWIESZCZENIE.

Termin aukcyjny w Uzarzewie na dzień 22. miesiąca bieżącego naznaczony, znosi się.

Szroda, dnia 20. Czerwca 1838.

F r a i s s e,

Kommissarz aukcyjny.

Uzyskawszy od Król. Prześwietnej Regencyi, wydziału spraw wewnętrznych, w wysokim reskrypcie No. $\frac{1114}{6}$ 38. najlaskawsze pozwolenie zwrócenia uwagi publiczności na urządzony u mnie skład smoly z prawdziwego węgla kamiennego angielskiego, łączącej w sobie wszystkie własności, usposabiające ją do technicznego przyrządzenia, przy odwołaniu się do udzielonych od znawców: Król. assessora med. pana Weber, Król. Regenc. Inspektora budowniczego pana Schinkel i

Król. Regen. Konduktora budowniczego pana Hoffmann świadectw poświadczających dobroć smoly u mnie na składzie będącej, nie zaniedbując to niniejszém uczynić, nadmienając przytém, iż każdy kupujący smolę może oryginalne świadectwa u mnie przeczytać.

S. M a r c u s e,
ulica Wroclawska Nr. 14.

Amt domaniálny Wąszorski (Herrnstadt), odwołując się do dawniejszego obwieszczenia tyczącego się sprzedaży baranów, donosi niniejszém: iż 32 przednich tryków z tutejszych owczarni, obecnie w Poznaniu, a to w domu zajezdnym pod godłem Tyrolczyk tamże znajduje się, i że klasyfikator pan Eckstein ma sobie ich sprzedaż poleconą.

Z A L E C E N I E.

Ponieważ po ś. Janie powrócę do mojego miejsca zamieszkania R a w i c z a, upraszam przeto szanownych obywateli, trudniących się chodowaniem owiec, a mających chęć kupowania owiec w Szlązku, ażeby się w tej mierze do mnie udawać raczyli.

A. S. E c k s t e i n,
klasyfikator wełny i owiec w Rawiczu,
rynek Nr. 36.

Kurs papierów i pieniędzy giełdy Berlińskiej.

Dnia 19. Czerwca 1838.	Sto-pa prC.	Na pr. kurant	
		papie-rami	goto-wizną
Oblig. długu państwa	4	102 $\frac{3}{8}$	102 $\frac{3}{8}$
Pr. ang. obligacye 1830.	4	103 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{2}$
Oblig. premii handlu morsk.	—	65 $\frac{3}{8}$	64 $\frac{7}{8}$
Oblig. Kurmarchii z bież. kup.	4	103 $\frac{1}{4}$	102 $\frac{3}{8}$
Oblig. tymcz. Nowej Marchii dt.	4	—	102 $\frac{1}{4}$
Berlińskie obligacye miejskie	4	103 $\frac{1}{8}$	102 $\frac{3}{8}$
Królewieckie dito	4	—	—
Elbląskie dito	4 $\frac{1}{2}$	—	—
Gdańskie dito w T.	—	43 $\frac{3}{8}$	—
Zachodnio - Pr. listy zastawne	4	101 $\frac{3}{8}$	—
dito dito	3 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{1}{2}$	—
Listy zast. W. X. Poznańskiego	4	104 $\frac{1}{4}$	104 $\frac{3}{8}$
Wschodnio - Pr. listy zastawne	4	101 $\frac{1}{4}$	—
dito dito	3 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{1}{2}$	—
Pomorskie dito	4	—	—
dito dito	3 $\frac{1}{2}$	—	99 $\frac{1}{2}$
Kur- i Nowomarch. dito	4	100 $\frac{3}{8}$	—
dito dito dito	3 $\frac{1}{2}$	100 $\frac{1}{2}$	—
Szląskie dito	4	—	103 $\frac{3}{8}$
Obl. zalegl. kap. i prC. Kur- i No-wój - Marchii	—	91 $\frac{1}{2}$	90 $\frac{1}{2}$
Złoto al marco	—	215 $\frac{1}{2}$	214 $\frac{1}{2}$
Nowe dukaty	—	18 $\frac{1}{2}$	—
Frydrychsdory	—	13 $\frac{7}{8}$	13 $\frac{1}{2}$
Inne monety złote po 5 talarów	—	13 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{1}{2}$
Disconto	—	3	4